

Ian
McEwan
Šváb

Vtipná obdoba jednej politickej frašky.

SVETOVÁ PRÓZA

SVETOVÁ PRÓZA

Ian
McEwan

Šváb

Z angličtiny přeložil
OTTO HAVRILA

sloart

Copyright © Ian McEwan 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2021
Translation © Otto Havrila 2021

ISBN 978-80-556-4592-6

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Timothymu Gartonovi Ashovi

Táto novela je fikcia. Mená a postavy sú plodom autorovej fantázie a akákoľvek podobnosť so skutočnými živými či mŕtvymi švábmi je čisto náhodná.

JEDEN

Keď sa Jim Sams, šikovný, no rozhodne nie veľmi inteligentný tvor, prebudil z nepokojných snov, zisťoval, že sa premenil na akúsi gigantickú obludu. Dost' dlhú chvíľu ostal ležať na chrbte (nebola to veru jeho najobľúbenejšia poloha) a s úžasom hľadel na svoje vzdialené chodidlá a končatiny. Bolo ich akosi málo, iba štyri, a nemohol nimi ani pohnúť. Pôvodné hnedé nožičky, za ktorými pomaly začínal banovať, by sa teraz už veselo, aj keď bezmocne mihali vo vzduchu. Nehybné ležal, zaumienil si, že nepodľahne panike. V ústach mu čučal akýsi orgán, plátok mokrého slizkého mäsa, niečo odporné, najmä keď sa ten orgán sám od seba pohol, skúmal ústnu dutinu veľ-

kú ako jaskyňa a prechádzal, ako si Jim s potláčaným znepokojením uvedomil, po obrovitánskych zuboch. Pozorne si prezrel svoje telo po celej dĺžke. Od pliec po členky sfarbené bledomodro, okolo krku a na zápästiach lemované tmavomodro, na nečlánkovanom hrudníku vo zvislom rade biele gombíky. Prerývané po ňom pofukoval ľahký vánok prinášajúci nevábnu vôňu rozkladajúcej sa potravy a alkoholu; dovtíпил sa, že to bude jeho vlastný dych. Zorné pole mal nevýhodne úzke – kam sa len podeli jeho zložené oči! – a všetko, čo videl, bolo skľučujúco farebné. Začínal chápať, že akousi grotesknou premenou sa teraz jeho zraniteľné telo nachádza na vonkajšej časti kostry, takže ju vôbec nevidí. Akou útechou by preňho bolo, keby mohol zazrieť aspoň kúšтик tej dôverne známej perleťovej hnedej!

Toto všetko ho dosť znepokojilo, no keď sa trochu viac prebral, spomenul si, že má dôležitú úlohu, ale ani za nič na svete si nevedel vybaviť akú. Prídem neskoro, pomyslel si, keď skúsil zdvihnúť z vankúša hlavu – tá hlava musí vážiť najmenej päť kí! Toľká nespravodlivosť! vzdychol. To som si nezaslúžil. Mal útržkovité, hlboké, bláznivé sny, prenasledovali ho v nich chrapľavé hlasy, narážali na seba v prelinávých ozvenách. Až teraz, keď mu hlava odkvác-

la naspäť na vankúš, nadobro sa vymanil zo spánku a vybavovala sa mu mozaika spomienok, dojmov i úmyslov, no rozpáchli sa hneď, ako sa ich snažil trochu dlhšie udržať v mysli.

Áno, opustil príjemne zahŕňajúci Westminster-
ský palác, s nikým sa ani nerozlúčil. Tak to malo
byť. Všetko treba utajiť, to je dôležité. To mu ne-
musel nikto hovoriť. Ale kedy presne vyrazil? Urči-
te po zotmení. Včera večer? V noci? V noci predvče-
rom? Určite išiel cez podzemné parkovisko. Okolo
vyleštených číziem policajtov pri vchode. Už si spo-
mínal. Cupital popri kanáli, až došiel k tej príšernej
križovatke na Parlamentnom námestí. Popred rad
áut, ktoré netrpezlivo čakali na zelenú, aby ho mohli
rozpučiť na kašu, trielil ku kanálu na druhej stra-
ne. Kým prešiel cez ďalšiu desivú cestu a dostal sa
na správnu stranu Whitehallu, mal pocit, že ubehol
týždeň. A potom? Určite ešte niekoľko metrov šprin-
toval a po chvíli zastal. Prečo? Teraz sa mu to vyba-
vovalo. Sťažka dychčiac každou trubičkou v tele, za-
stal pri akomsi kanáli, aby si oddýchol, a pochutnal
si na kúsku odhodenej pizze. Nevládal ho zjesť celý,
ale snažil sa. Šťastnou náhodou to bola margherita.
Jeho druhá najobľúbenejšia. Bez olív. Aspoň na tom-
to kúsku olivy neboli.

Zistil, že jeho ťažko ovládateľná hlava sa pri minimálnej námahe otočí o stoosemdesiat stupňov. Otočil ju na jednu stranu. Nachádzal sa v podkrovnej izbičke, nepríjemne osvetlenej ranným slnkom, lebo neboli zatiahnuté závesy. Na nočnom stolíku stál telefón, nie, dva telefóny. Zúženým pohľadom putoval po koberci, až narazil na lištu a malú štrbinku pod ňou. Kedysi by som sa tam mohol strčiť, schovať sa pred ranným svetlom, pomyslel si smutne. A mohol by som byť šťastný. Na opačnej strane miestnosti stála pohovka a na nízkom stolíku vedľa nej krištáľový pohár a prázdna fľaša od škótskej. Na kresle prevesený oblek a čistá poskladaná košeľa. Na veľkom stole pri okne položené na seba dva červené fascikle.

Keď teraz pochopil, ako hladko, naraz a bez vlastného pričinenia sa mu otáčajú oči, pomaly prichádzal na to, ako nimi hýbať. A zistil aj to, že urobí lepšie, keď jazyk nenechá visieť z úst, lebo občas mu z neho kvapli na hrud' sliny, ale vtiahne ho do vlhkej jaskyne, do ústnej dutiny. Hrôza! Pomaly však prichádzal na to, ako ovládať svoje nové telo. Učil sa rýchlo. Trápilo ho len to, že sa musí pustiť do práce. Bolo treba prijať dôležité rozhodnutia. Vtom upútal jeho pozornosť pohyb na dlážke. To sa hýbal drob-

ný tvor v jeho predošlej podobe, bezpochyby vystá-hovaný majiteľ tela, ktoré teraz obýval on. S urči-tým záujmom sa díval, ako sa ten tvorček prediera hustým vlasom koberca ku dverám. Tam zaváhal, so začiatočníckou nešikovnosťou neisto kmital oboma tykadlami. Napokon pozbieral odvahu, prešuchol sa popod dvere a pustil sa dolu strmými, nebezpečnými schodmi. Spiatočná cesta do paláca bola dlhá a plná nástrah. No ak ho nikto nezašliapne, za dreveným obkladom alebo podlahovými doskami v paláci nájde úkryt a útechu medzi tisíckami svojich bratov. Želal mu všetko najlepšie. No teraz sa musí venovať vlas-tným záležitostiam.

Napriek tomu sa nehýbal. Nič nechápal, akýkoľ-vek pohyb mu pripadal zbytočný, kým si nedá do-kopy všetky udalosti, ktoré ho priviedli do tejto ne-známej izby. Po tom náhodnom jedle cupotal ďalej, ani poriadne nevnímal hemženie nad sebou, staral sa len o seba, držal sa v tieňoch kanála, ale už si ne-spomínal, ako dlho sa pretĺkal a ako ďaleko zašiel. Naisto vedel len to, že nakoniec narazil na prekážku, ktorá sa týčila vysoko nad ním, na horu trusu. Ešte bol teplý, stúpala z neho para. Inokedy by sa bol ná-ramne potešil. Považoval sa tak trochu za znalca. Vedel, čo je dobré. Hneď mu bolo jasné, odkiaľ sa

tá hŕba vzala. Kto by si pomýlil tú orieškovú arómu s nádychom vône nafty, banánovej šupky a mydla na konské sedlá! Kráľovská jazdecká garda! Škoda, že medzitým si už niečo dŕbol! Po margherite už nemal na lajno, hoci čerstvé a fajnové, najmenšiu chuť a už vôbec sa mu ho nechcelo preliezať. Bol načisto zmordovaný. Krčil sa v tieni hory, na kĺzavom úpäťí, a zvažoval možnosti. Po chvíli mu bolo jasné, čo musí urobiť. Začal sa štverať na kolmú žulovú stenu obrubníka, aby sa tej hore vyhol, a zliezol na druhej strane.

Keď teraz ležal v podkrovnej izbe, usúdil, že práve vtedy sa rozlúčil so svojou slobodnou vôľou či jej ilúziou a dostal sa pod vplyv oveľa väčšej sily. Vo chvíli, keď liezol na chodník, podvolil sa kolektívnemu duchu. Bol drobunkou súčasťou niečoho takého veľkého, že to jednotliviec nedokázal pochopiť.

Vyteperil sa na obrubník a všimol si, že hlavná hora aj s menšími kopčekmi trusu zaberajú dobrú tretinu chodníka. Vtom sa strhla búrka – dupot desiatok tisíc nôh, krik, cengot zvončekov, piskot píšťaliek a trúbok. Ďalšia rachotná demonštrácia. Tak neskoro večer! Nespratníci robia problémy, čo radšej nesedia doma! Dnes sú protesty takmer každý týždeň. Darebáci! Rozvracajú zaužívaný chod mes-

ta, nedovolia slušným ľuďom pokojne pracovať. Zostal na obrubníku ani prikovaný, veď ho môžu každú chvíľu rozpučiť. Podošvy topánok pätnásťkrát dlhšie než on dupotali iba kúsoček od miesta, kde sa krčil, až sa mu triasli tykadlá i celý chodník. Ešte šťastie, že sa v istej chvíli, načisto odovzdaný osudu, rozhodol zdvihnúť zrak. Už sa lúčil so životom. No práve vtedy zazrel príležitosť – medzeru v sprievode. Ďalšia vlna demonštrantov sa valila až o päťdesiat metrov ďalej. Videl transparenty, vlajky so žltými hviezdami na modrom pozadí. Aj britské. Ešte nikdy tak rýchlo neuháňal. Prudko dychčiac všetkými priedušnicami v jednotlivých článkoch svojho tela, dorazil k ťažkej železnej bráne na druhej strane chodníka, no vzápätí zase začul ten strašný dupot, tentoraz aj prenikavý piskot a ohlušujúce bubnovanie. V smrteľnom strachu a zároveň rozhorčený, čo nebola práve najvhodnejšia zmes pocitov, utekal z chodníka, a aby si zachránil holý život, prešmykol sa popod bránu do relatívne pokojnej bočnej uličky, kde okamžite spoznal podpäťok dobre známej policajnej topánky. Hneď bol pokojnejší.

A potom? Pokračoval ďalej po prázdnom chodníku okolo šiku luxusných rezidií. Tu nepochybne plnil plán. Vďaka kolektívnemu feromónovému ne-